

První pomoc pro zdr. laboranty ISP

MUDr. Lukáš Dadák
ARK FNuSA

Nebojte se ISu

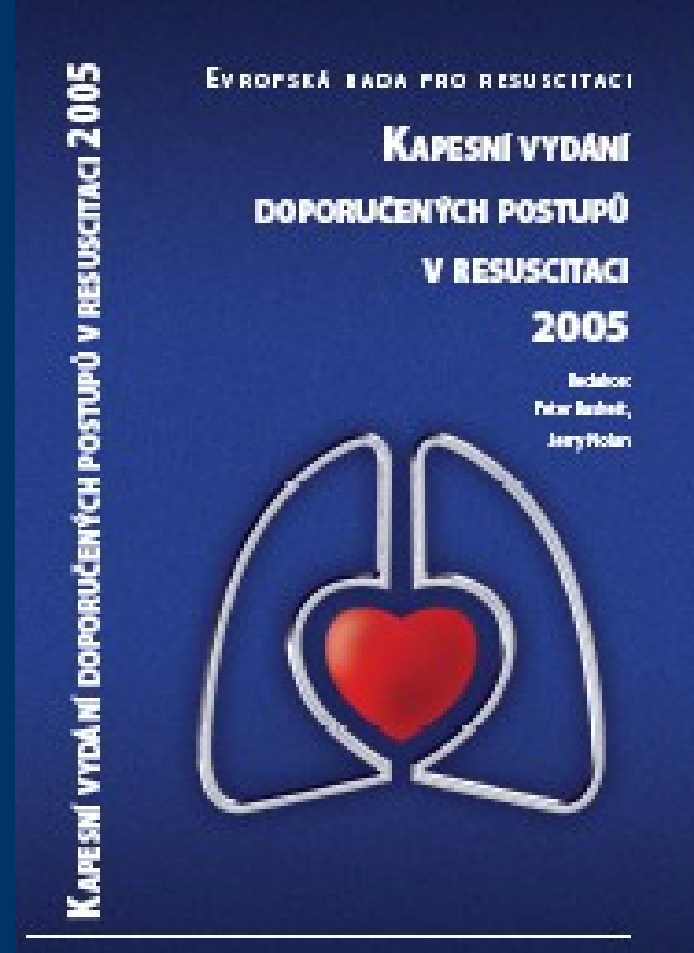
is.muni.cz

- studijní materiály
- nahrané přednášky
- testování
  - procvičení
  - zápoč.test

První pomoc - osnova

- CPR – doporučení 2010
- poruchy vědomí
- šok
- bolest na hrudi
- úrazy
- intoxikace, alergie

První pomoc:

- Def: Soubor jednoduchých a účelných opatření ...
- cíl: zabránění druhotným poraněním, poškození zdraví

§: neposkytnutí = ... až 1 rok nepodmíněně

JAK ?

Danger

Response

Airway

Breathing

Circulation

- podrobné vyšetření a poskytnutí PP
  - zajištění zdravotnické pomoci
  - dohledu, transportu, záznam informací
-
-

Bezpečnost záchránce na prvním místě

- dopravní nehoda - označit trojúhelníkem (z obou stran)
- unikající plyn - žádný oheň
- elektrický proud - vypnout jistič; při napětí nad 1kV - zajistí vypnutí hasiči, policie, pozor na krokové napětí, bezpečná vzdálenost od vodiče 18m
- zřícení stavby

1. Prvotní vyšetření

cíl: udržet základní životní funkce, zastavit krvácení.

Vědomí (Shake & shout)

- při vědomí, probudný oslovením, bolestí,
- bez reakce

Dýchání (dýchací pohyby, dechový proud, dýchací cesty, hloubka a frekvence dýchání)

- dechová zástava
- obstrukce dýchacích cest

Oběh

hmatný puls centrálně

tepová frekvence

kapilární návrat

život ohrožující krvácení

zhodnocení = max 20s

2. Podrobné vyšetření poraněného

barva kůže (cyanóza, zarudnutí, prošedlá)
zevní známky poranění:

- podlitiny, odřeniny,
- rány
- krvácení

oči (zornice - a-/ symetrie, reakce na osvit, bulby)

spojivky

krvácení z uší

mozkomíšní mok, mozek

zlomeniny

otevřený, nestabilní hrudník
pneumothorax

otevřené, uzavřené poranění
břicha

páteř:

lokalizace bolesti
citlivost, hybnost

končetiny:

otevřené zlomeniny

krvácení, amputace

bolest při pohybu

krepitace

dotek, hybnost

Vědomí

Zatřep a zakřič!

bezvědomí - zhroucená osoba nereagující na oslovení nebo bolestivý podnět.

- Jsou ohroženy další životní funkce -
zapadení jazyka - zástava dechu - zástava oběhu
-
-

Klinický obraz bezvědomí:

- dýchá, dostatečný oběh
  - PP: cíl = zabránit druhotným poškozením !!
    - Kontrola živ. funkcí. (Dech,Pulz)
    - Raněného za dohledu na zádech nebo
    - do stabilizované polohy, pokud není podezření na poranění páteře
    - Transport | RZP.
- nebo nedýchá ...
-

Kontrola vědomí

kontrola dýchání

- zvedá se hrudník = dýchací pohyby
- **dechový proud** - průchodné dýchací cesty
- hloubka a frekvence dýchání

Barva kůže:

- růžová
- cyanotická = modro-fialová - jen akra nebo celý člověk

Známky obstrukce dýchacích cest

- chroptění, chrčení, bublání, pískání
  - zapojení pomocných dýchacích svalů
-
-

Kontrola oběhu

není třeba hmatat pulz
známky života:

- vědomí
- dýchání
- kašel
- pohyby

bez vědomí + bez dechu = bez pulzu

Zástava oběhu

Náhlá zástava srdeční činnosti nebo porucha rytmu vede k zástavě oběhu krve a dodávky kyslíku.

- při poruše oběhu – vznik bezvědomí během desítky sekund, zástava dýchání během desítek sekund (do 1min)
  - (při poruše dýchání dochází během minut k zástavě nebo arytmii)
-

Klinický obraz zástavy oběhu:

- bezvědomí (s rozšířením zornic),
- porucha dýchání,
- změna barvy kůže
- (není hmatný tep na krkavicích, *2 prsty*)

! nejsme ve filmu = na periferních tepnách
není spolehlivé, ztráta času !

Příčiny zástavy oběhu:

dospělí

- poruchy srdečního rytmu
(IM, podráždění PS při zvracení, škrcení)
- nedostatečné dýchání
- úraz srdce - zhmoždění

děti

- *velmi vážná porucha zdraví,*
  - *zástava dechu*
  - vykrvácení, otrava
-
-

Při zástavě oběhu začíná smrt bb.

- obnovou oběhu je smrt odvratitelná

- laboranti = se učí laickou CPR
  - medici = zdravotnickou CPR
-
-

Základní neodkladná resuscitace v praxi

Vědomí

- „Co je Vám?“ + Jemně zatřást! + Máchnutím rukou vymezit prostor!
- Kontrola, zda jsme v bezpečí.
- „Je tu někdo?“ + Velet: „Počkejte tady, budu Vás potřebovat!“

Oběť nereaguje.....

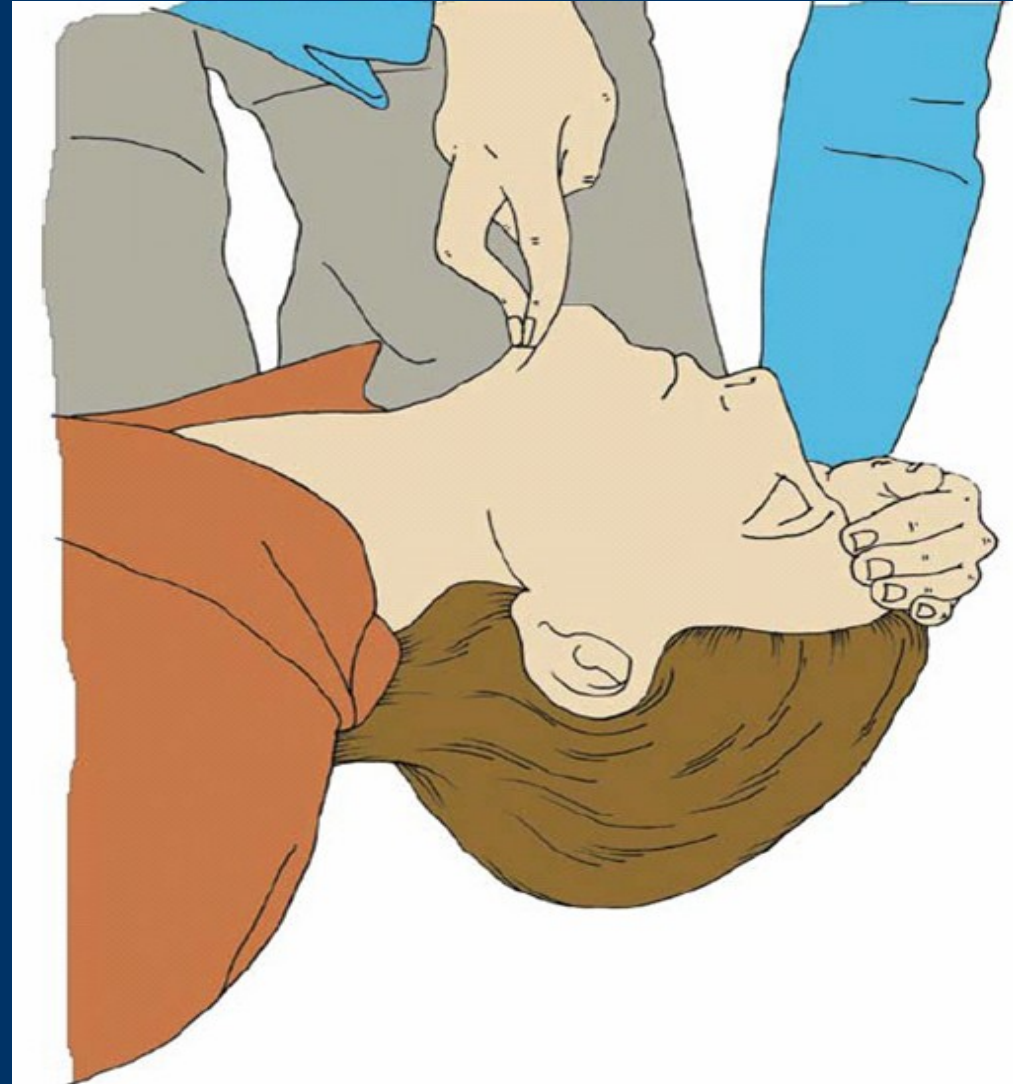
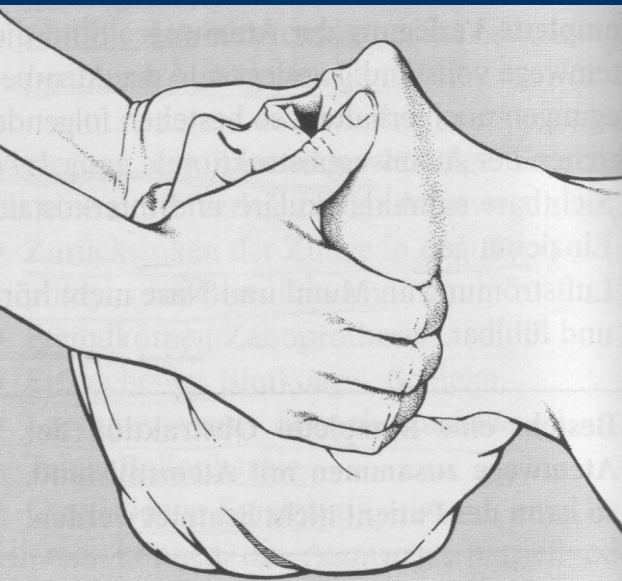

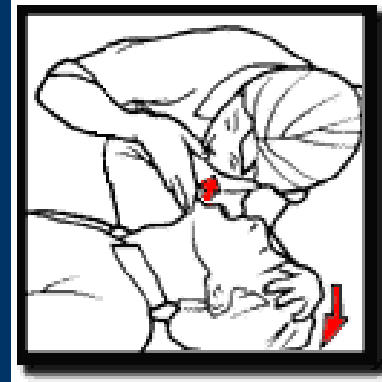
..... uvolněte dýchací cesty

- záklon hlavy + zvednutí brady
- Diagnostikuj dýchání !

Trojmat - neužívat?

Diagnostika dýchání

- Přítomnost normálního dýchání zhodnoťte pohledem, poslechem, pocitem.

Pozn.

Široce odhalit hrudník, aby byly vidět pohyby.
Rozepnout, svléct - musím vidět hrudník!

- V případě pochyby o normalnosti dýchání
- postupovat jakoby nebylo normální!

MAX 10 s !!

Dýchání není normální ....

- POOMOOC = Pošlete někoho pro pomoc nebo, jestli jste sami, opusťte oběť a volejte ZZS 155,112.
- *Vraťte se a zahajte stlačování hrudníku.*

Pozn. Laici - nemají povinnost vyšetřovat puls!

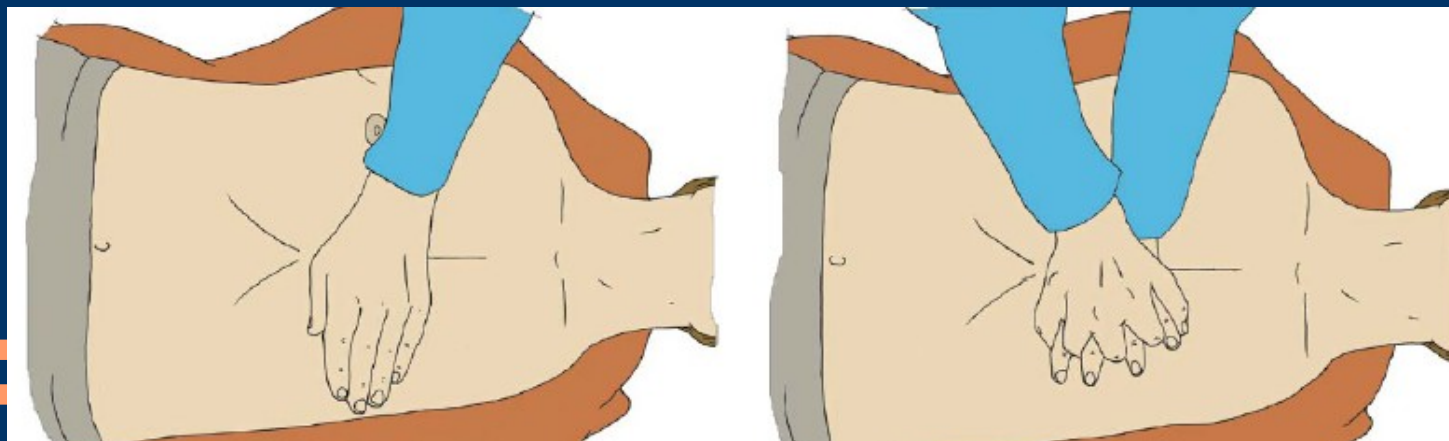
Zdravotník - přerušení pro diagnostiku oběhu
až po úvodních 2 min KPR, tj. po 5 cyklech!

- Dýchání je normální – uložte do zotavovací = stabilizované polohy

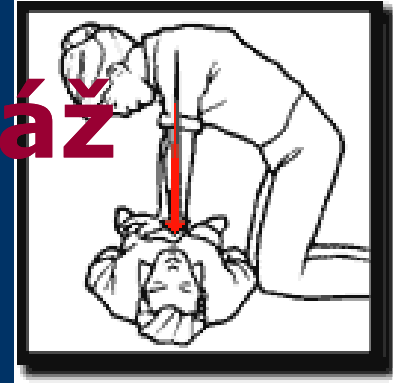

Zahajte stlačování hrudníku

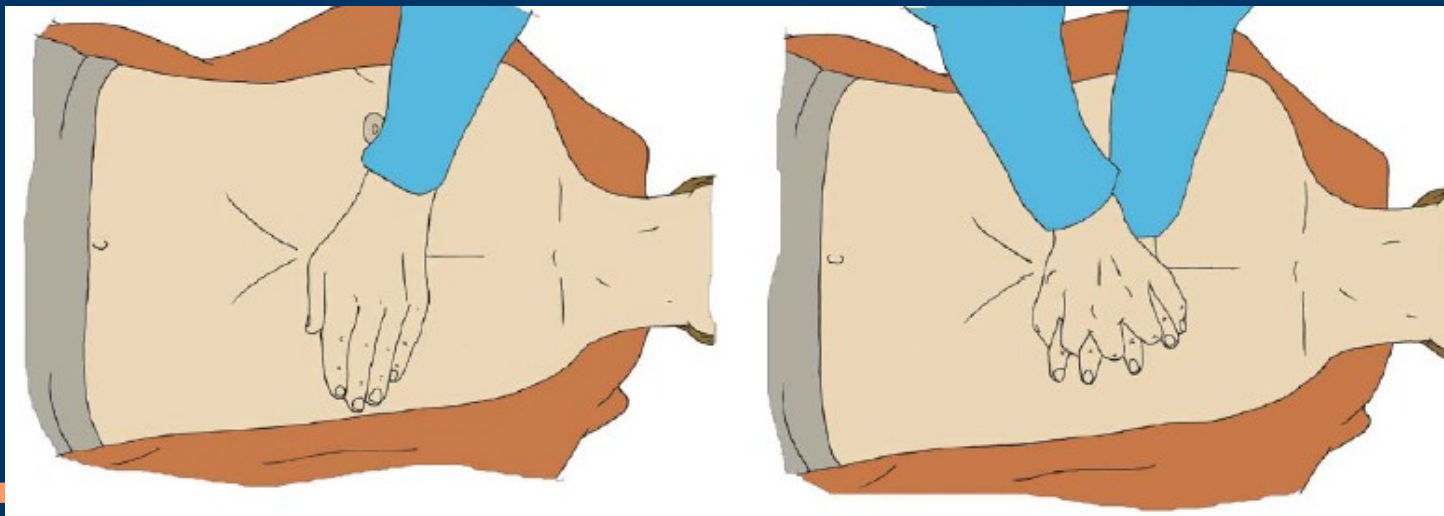
- Klekněte si po straně oběti
- Umístěte bazi dlaně jedné ruky do středu hrudníku
- Položte bazi dlaně své druhé ruky na vršek první ruky
- Propleťte prsty obou rukou a ujistěte se, že vyvíjíte tlak na hrudní kost, ne na žebra či břicho

Zevní nepřímá srdeční masáž - stlačení hrudníku

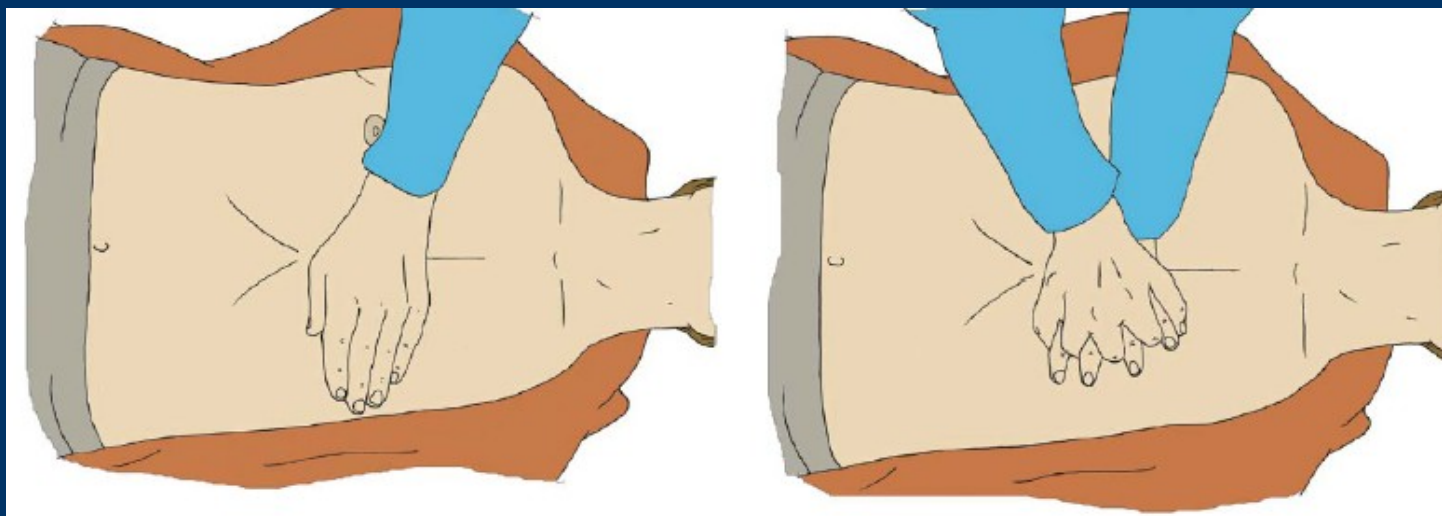

- střed hrudníku
- propletené prsty
- **jednotná frekvence alespoň 100 kompresí/min**
ne více než 120/min
- ruka fixována na místě masáže
- úplné uvolnění tlaku na hrudník
- komprese : dekomprese = 1 : 1

KPR u dospělých

- pravděpodobná kardiální příčina
- porucha rytmu
- začít rovnou s masáží!!!

Kombinace stlačování hrudníku s umělým dýcháním

- Po 30 stlačeních znovu uvolněte DC záklonem hlavy a zvednutím brady.
  - Stiskněte nosní křídla ukazovákem a palcem vaší ruky, ležící na čele oběti.
  - Umožněte otevření úst, ale udržujte zvednutou bradu.
  - Normálně se nadechněte a svými rty obemkněte těsně ústa oběti.
-
-

Umělé dýchání

- Vydechněte normální dechový objem do úst postiženého.
  - Sledujte, zda se jeho hrudník zvedá jako při normálním dýchání
  - Vdech i výdech trvá okolo 1 sekundy (1:1)
  - Udržujte záklon hlavy a zvednutou bradu, oddalte svá ústa od oběti a podívejte se, zda hrudník klesá.
  - Proveďte druhý účinný vdech a bez otálení vraťte ruce do polohy na hrudníku a proveďte dalších 30 stlačení.
-
-

Doporučení

- v případě 2 a více zachránců –
výměna po 1-2 minutách
= prevence únavy

Poměr počtu kompresí a dechů

30 : 2

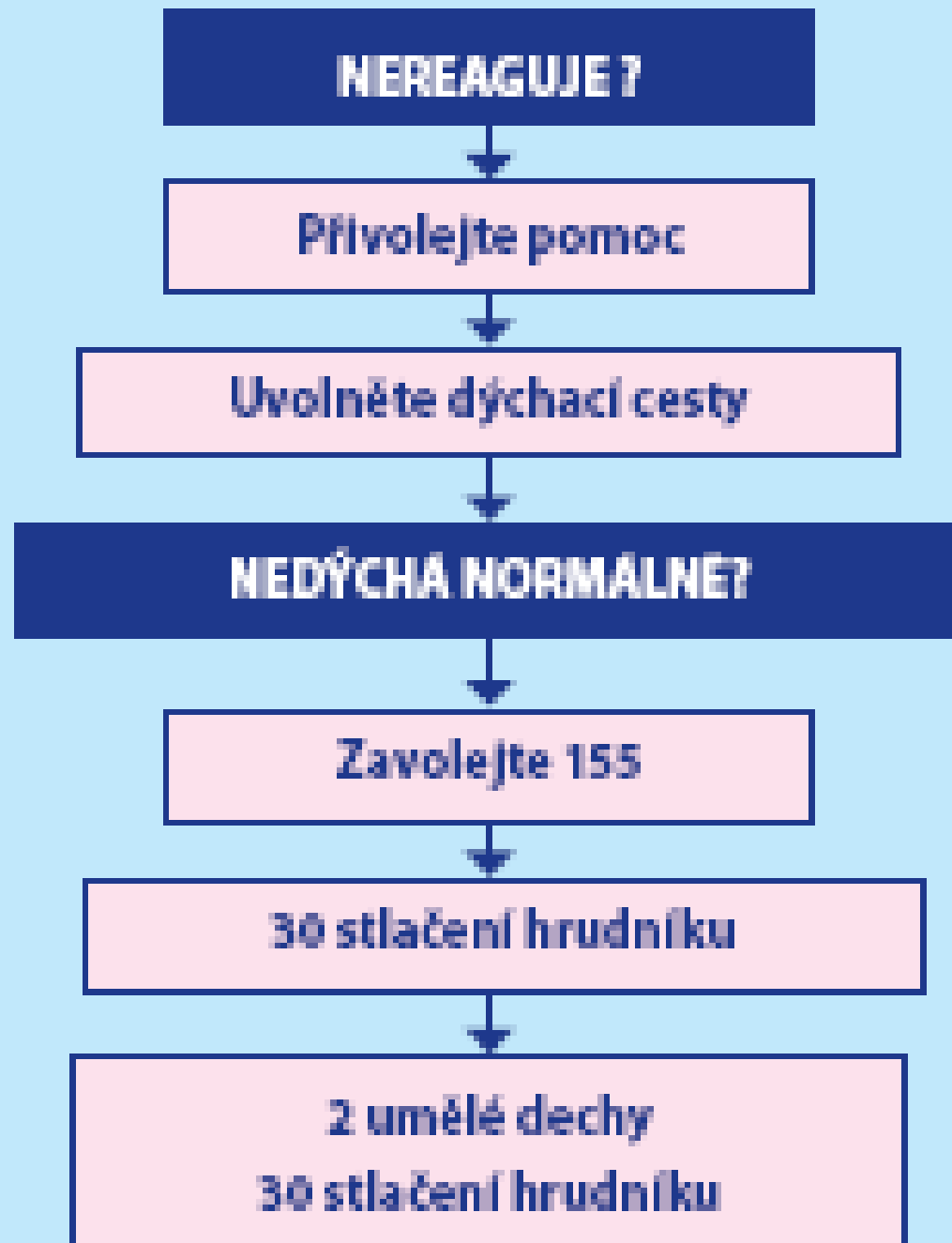
- u dospělých vždy
- u dětí při KPR mimo nemocnici, je – li 1 zachránce
- u batolat – 30:2, stlačování hrudníku 2 prsty
- (u novorozenců 3:1)

Zdůvodnění poměru 30 : 2

- zjednodušení výuky
- větší zručnost
- zvýšení počtu kompresí hrudníku
- zkrácení doby přerušování masáže

Základní podpora života u dospělého

Priority - přítomen pouze 1 zachránce

- **Phone first** = Zavolejte okamžitě (telefon, BLS) - resuscitován dospělý
  - **Phone fast** = Zavolejte rychle (1 min BLS, telefon , BLS) - resuscitováno dítě, tonoucí
  - Proč?
-
-

Top-less CPR = nahore bez

prováděna pouze nepřímá srdeční masáž, bez umělého dýchání u **pochybných, infekčně nebezpečných** jedinců.

v prvních minutách stejně účinná

Zahájení CPR :

vždy

Nezahájení CPR:

- biologické známky smrti (posmrtné skvrny, posmrtná ztuhlost)
  - zástava oběhu nebo dýchání prokázaná před > 15 minutami
  - při poraněních neslučitelných se životem (velká ztráta mozkové tkáně, dekapitace)
-
-

Ukončení CPR:

teoreticky laik nemá právo ukončit neúspěšně probíhající CPR

- obnoveny základní životní funkce
  - lékař = resuscitační úsilí nevede k obnově oběhu - 30 minut
  - vyčerpání = je-li záchránce natolik vyčerpán, že v oživovacím úsilí nemůže pokračovat
-
-

Hlavní chyby při CPR:

- nedostatečný záklon hlavy u dospělých
  - dlouhé zjišťování diagnózy zástavy oběhu
  - opomenutí kontroly zvedání a klesání hrudníku
  - vdechování značného objemu vzduchu
-
-

Prekordiální úder

- není součástí laické CPR
  - nesmí oddálit nepřímou sr.masáž
  - záchránce (lékař) je svědkem zástavy oběhu
  - jen pokud není defibrilátor
  - ruka v pěst, úder malíkovou hranou ze 30 cm. do středu prsní kosti
  - 1x
  - rel. účinný při fibrilaci komor
-
-

Neprůchodnost dýchacích cest

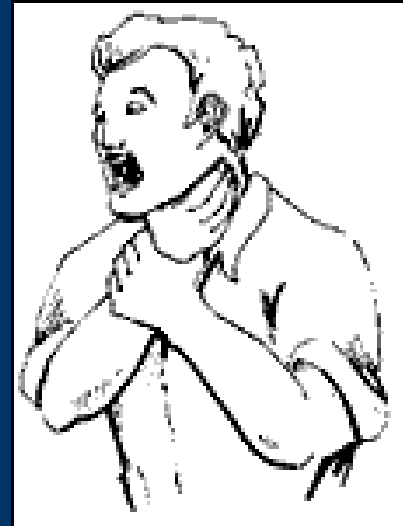
- Příčiny:
    - obstrukce dýchacích cest (zapadlý jazyk u bezvědomých, vdechnutá cizí tělesa, otok hrtanu –bodnutí včelou)
    - reflexní stah hlasivek (tekutina do dýchacích cest, dráždivé plyny)
-
-

PP neprůchodnost DC: (v bezvědomí)

- **Poloha** = postiženého na záda, tvrdá podložka
- **Uvolnit dých. cesty**
  - zbavit se cizích těles (zvratky, protéza, sníh);
  - zaklonit hlavu
  - trojitý manévr

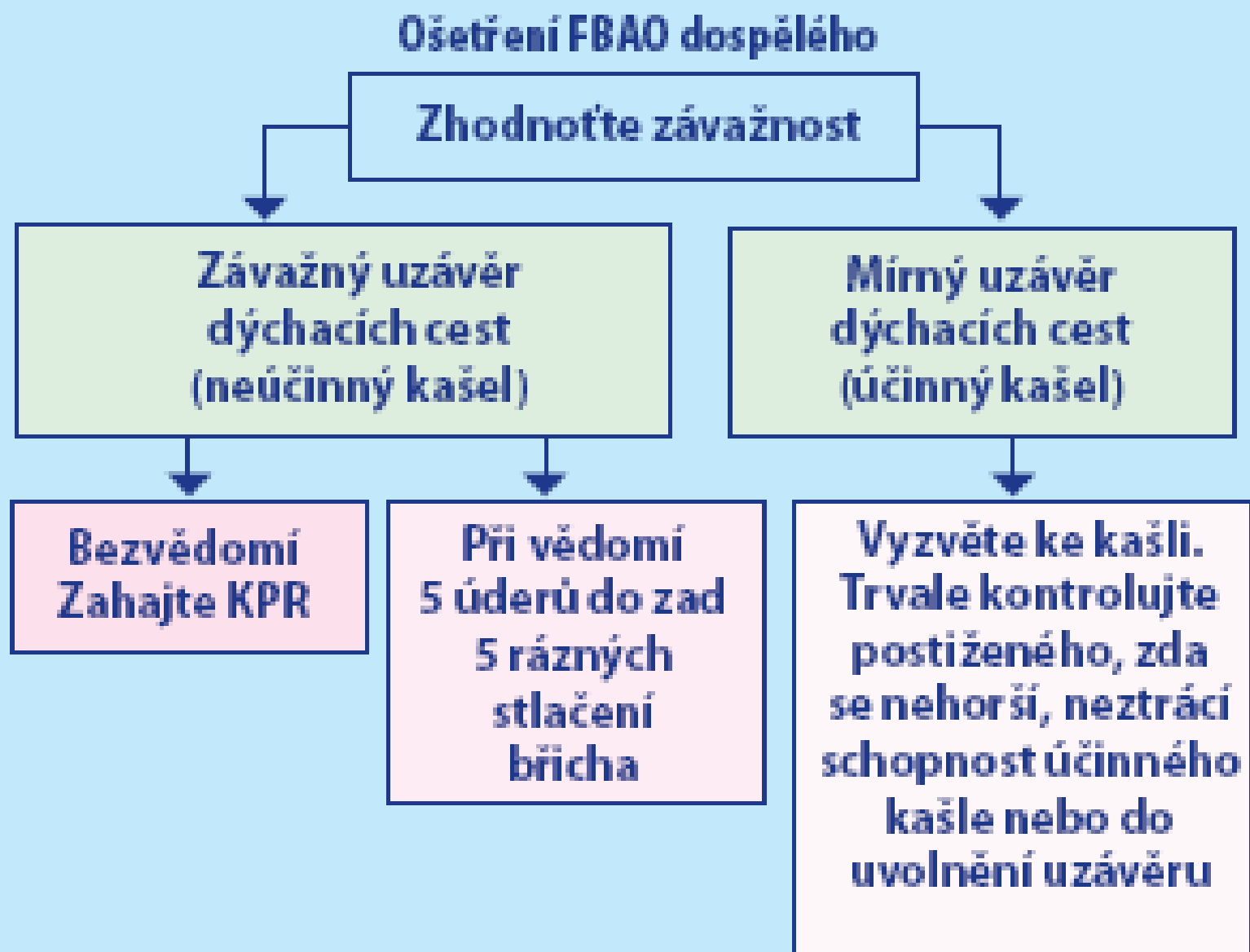
Vdechnuté cizí těleso při vědomí

Příznaky: vtahování jugula, souhyb nosních křídel, vpadávání mžž prostor kašel

PP:

- úder mezi lopatky (až 5x)
  - Starší 2 let - Heimlichův manévr
  - kojeneček: sandwich manévr
  - 155
-
-

Obrázek 2.18. Algoritmus péče o uzávěr dýchacích cest cizím tělesem u dospělého (FBAO)

© ERC 2005.

Úder do zad

- *mezi lopatky, není nutno do středu*
- v předklonu
- cíl: náhlé a značné zvýšení tlaku v dolních dýchacích cestách - vypuzení cizího tělesa.

Heimlichův manévr (ne těhotných, do 2let)

- Při vědomí, v sedě nebo ve stoje.
- Postiženého obejmeme zezadu, ruce spojeny v místě nadbřišku. Lehce předkloněn, otevřeny ústa, rázný úder směrem dovnitř a nahoru. (alespoň 5x do úspěchu)

Zajištění zdravotnické pomoci:

oznámení RZP

155

- kde
  - co
  - kdy
  - kolik osob
  - jak vážná poranění
  - kdo, odkud volá
  - nezavěšovat !!
-
-